

С. В. Лукашенко,
аспірантка Інституту світової економіки і
міжнародних відносин НАН України

ГЛОБАЛЬНА ВАЛЮТНА СИСТЕМА В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ

У статті обґрунтовано концептуальні положення формалізації поняття «глобальна валютна система» як складової світового господарства із використанням системного підходу. Проаналізовано сутність та основні властивості глобальної валютної системи у процесі трансформації глобальної фінансової архітектури.

Ключові слова: глобальна валютна система, системний підхід, трансформація, глобалізація, фінансова архітектура.

С. В. Лукашенко
**ГЛОБАЛЬНАЯ ВАЛЮТНАЯ СИСТЕМА
В КОНТЕКСТЕ ТРАНСФОРМАЦИИ
ГЛОБАЛЬНОЙ ФИНАНСОВОЙ АРХИТЕКТУРЫ**

В статье обоснованы концептуальные положения формализации понятия «глобальная валютная система» как составляющей мирового хозяйства с использованием системного подхода. Проанализированы сущность и основные свойства глобальной валютной системы в процессе трансформации глобальной финансовой архитектуры.

Ключевые слова: глобальная валютная система, системный подход, трансформация, глобализация, финансовая архитектура.

S. V. Lukashenko
**GLOBAL MONETARY SYSTEM IN THE CONTEXT
OF TRANSFORMATION OF A GLOBAL
FINANCIAL ARCHITECTURE**

In the article are proved conceptual points of formalization of the concept «global monetary system» as a component of the world economy with use of the systematic approach. Are analyzed the nature and basic properties of the global monetary system in the course of transformation of a global financial architecture.

Key words: global monetary system, systematic approach, transformation, globalization, financial architecture.

Постановка проблеми. У сучасних науково-методологічних публікаціях поширений термін «глобальна валютна система», що є адекватним відображенням посилення процесів глобалізації у фінансовій та торговельній сферах міжнародних економічних відносин. Важливими для нашого дослідження є концептуальні положення, сформульовані експертами ЮНКТАД: багатосторонні або навіть глобальні механізми регулювання валютних курсів, безумовно, необхідні для досягнення і підтримання глобальної валютно-фінансової стабільності та її ефективного поєднання з відкритою торговою системою. На їх думку, ідея побудованої на співпраці глобальної валютно-фінансової системи може полягати в забезпеченні на багатосторонній основі однакових «правил гри» для всіх торговельних партнерів. У ретельно вибудованій глобальній валютній системі переваги зниження валютного курсу в одній країні балансувалися б із урахуванням несприятливих наслідків для інших країн [1].

Відповідно потребують подальшого розвитку концептуальні положення, що визначають сутність поняття «глобальна валютна система» в контексті трансформації глобальної фінансової архітектури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку глобальних валютних відносин розглядалися в роботах українських учених, зокрема І. Бураковського, А. Гальчинського, В. Гейця, О. Єре-

менка, З. Луцишин, В. Новицького, Т. Панфілової, Ю. Пахомова, О. Плотнікова, Ю. Полунєєва, А. Поручника, О. Рогача, Л. Саакадзе, В. Сіденка, А. Філіпенка. Значний внесок у розробку фундаментальних питань перебудови світової валютної системи зробили російські вчені: С. Афонцев, Т. Валова, А. Вожжов, С. Глазьєв, М. Делягін, І. Єфременко, В. Іноземцев, В. Коротченя, Л. Красавіна, О. Маслов, А. Наговіцин, І. Платонова, Д. Сміслов та ін.

Проте в науковій літературі з проблем глобальних валютних відносин недостатньо уваги приділено формалізації концептуальних положень щодо сутності глобальної валютної системи з позицій теорії систем.

Мета статті полягає в обґрунтуванні правомірності використання терміну «глобальна валютна система» як фінансової підсистеми світового господарства на основі використання системного підходу.

Основні результати дослідження. Системність явищ стала реальністю сучасного світу. Системний підхід посідає одне із провідних місць у науковому пізнанні. Правилем сучасного наукового пошуку став розгляд об'єктів і процесів фінансово-економічного характеру як систем у всій сукупності їх компонентів, зв'язків і відносин, включаючи відносини з навколишнім середовищем. Щоб вивчити об'єкт у взаємозв'язках зі своїм оточенням, зрозуміти чинники його розвитку і трансформації, процес дослідження повинен

проводитися систематизовано, в певній послідовності. Інакше кажучи, об'єкт пізнання слід розглядати як систему, що функціонує в певному середовищі та взаємодіє з іншими системами.

Системний підхід припускає розгляд цілісної системи у процесі її функціонування, взаємозв'язку із зовнішнім середовищем (беручи до уваги його істотні властивості за достатній період часу), що дозволяє повною мірою оцінити динамічні характеристики з урахуванням можливих зовнішніх і внутрішніх несприятливих збурень, які загрожують вивести об'єкт із стану рівноваги [2, с. 14]. Елементи системи, своєю чергою, можуть бути розглянуті як підсистеми. Для цього потрібно описувати й прогнозувати зовнішні та внутрішні впливи на систему, спричинені середовищем. Аналіз систем із застосуванням методів декомпозиції дозволяє розділити їх на підсистеми і визначити функції, що виконуються системою та підсистемами, а також їх структуру [2, с. 27–28, 31].

Головною категорією системних досліджень є поняття системи. Це термін грецького походження, що означає ціле, складене з окремих частин. Визначення системи викладені в роботах Л. фон Берталанфі, А. Холла, Р. Акоффа та ін. Л. фон Берталанфі визначає систему як комплекс елементів, що знаходяться у взаємодії [3], а А. Холл – як множину об'єктів разом із відносинами між об'єктами та їх атрибутами [4]. Систему визначають і як цілісний комплекс елементів, що взаємодіють, разом із їх властивостями та відносинами [2, с. 25]. Відповідно до визначення Р. Акоффа, система є будь-якою суттю, яка складається із взаємопов'язаних частин [5]. Верещагін І. М. визначає систему як організований комплекс засобів досягнення загальної мети [6, с. 32].

Зазвичай до визначення системи входять поняття «елемент» та/або «об'єкт». Поняття власне системи та елемента системи є суб'єктивними і залежать від позицій дослідника, а також ступеня наукової абстракції формалізованого опису системи.

У нашій роботі глобальна валютна система розглядається як система відкрита, складна, динамічна, стохастична та ієрархічна. Відкритість означає наявність та врахування множинних зв'язків із зовнішнім середовищем – світовим господарством.

Із позицій системних досліджень світове господарство визначають як універсальний зв'язок між національними господарствами незалежно від їх соціально-економічної приналежності й рівня розвитку [7, с. 53]. Сукупності національних господарств притаманний характер системності, оскільки зв'язки між ними присутні постійно, підтримуються на різних рівнях, мають прямий і зворотний характер, додають усім окремим господарствам єдність, цілісність.

Цілісність системи передбачає економічну взаємодію всіх складових на достатньо стійкому рівні. Єдність світового господарства забезпечується національними і міжнародними ринками із притаманними ним товарно-грошовими та/або валютними відносинами [8, с. 6–7].

Світове господарство як цілісна система складається із різноманітних підсистем, поділ на які залежить від цілей дослідження. При цьому такі підсистеми можуть мати власні цілі функціонування і розвитку, які певним чином корелюються із цілями глобальної системи, а також властиві лише для них механізми регулювання.

Зазначені підходи повною мірою притаманні й глобальній валютній системі як складовій фінансової підсистеми світового господарства, про що свідчать наведені нижче результати нашого дослідження.

Перш ніж формалізувати структуру глобальної валютної системи, проаналізуємо сучасні визначення понять. Аналіз теоретико-методологічної літератури з проблем розвитку валютно-фінансових систем дозволяє сформулювати такі положення.

По-перше, в сучасних умовах актуалізуються проблеми реформування міжнародної фінансової системи і посилення глобальної фінансової архітектури, що є підґрунтям правомірності використання терміну «глобальна валютна система» як більш високого щабля організації управління міжнародними валютними відносинами. Зокрема у програмі Міжнародного валютного фонду зазначається, що він концентруватиме свої зусилля в майбутньому періоді на забезпеченні збалансованого й стійкого підйому глобальної економіки та ефективного міжнародної валютної системи, а також посиленні глобальної фінансової архітектури.

Глобалізація порушила національний підхід до формування міжнародної фінансової системи зі збереження відносної автономії країн. Зростання взаємозалежності означає, що широке коло питань сильніше, ніж у минулому, зачіпає дедалі більше країн. Посилення впливу глобалізаційних процесів зумовлює необхідність створення міжнародних організацій з елементами наднаціональності, здатних вирішувати проблеми глобального характеру й реалізовувати потребу в досягненні загальнообов'язкових норм поведінки держав [9, с. 20].

По-друге, формулюються різні означення світової (міжнародної) валютної системи, які можна систематизувати за певними критеріями.

1. З позицій інтернаціоналізації господарських зв'язків. Розвивається положення, що в міру інтернаціоналізації господарських зв'язків формується національна валютна система, надалі – світова валютна система [10]. Спочатку виникла національна валютна система – форма організації валютних відносин країни, що склалася історично й закріплена національним законодавством, а також звичаями світового права. Національна валютна система є складовою національної грошової системи, хоч вона відносно самостійна і виходить за національні рамки.

Валютна система, за визначенням Луцишин З. О., – це «сукупність економічних відносин, пов'язаних із функціонуванням валюти, що історично сформувалися на основі інтернаціоналізації господарських зв'язків, з державно-правовою організацією валютних відносин» [11, с. 320].

Луцишин З. О. розглядає міжнародну валютно-фінансову систему у двох площинах: валютній і фінансовій. Валютна площина характеризується такими складовими, як національні та резервні валюти, міжнародні грошові одиниці, умови взаємної конвертованості, валютний паритет, валютний курс і національні та міжнародні механізми його регулювання. Фінансовими елементами є міжнародні фінансові ринки і механізми торгівлі конкретними фінансовими інструментами – валютою, цінними паперами, кредитами [12, с. 85].

2. З позицій міжнародного права як форми організації валютних відносин. Міжнародна валютна си-

стема (*international monetary system*) є закріпленою в міжнародних угодах формою організації валютних відносин, що функціонують самостійно або обслуговують міжнародний рух товарів і факторів виробництва. Валютні відносини (*monetary relations*), своєю чергою, є сукупністю інститутів, договорів та правил поведінки, що визначають способи міжнародних розрахунків [13, с. 33].

Світова валютна система – це спеціально розроблена державами і закріплена міжнародними договорами форма організації валютних відносин між усіма або значною частиною країн світу. Містить ряд окремих елементів, кожен із яких юридично визначається відповідними міжнародними договорами та угодами [14].

Світова валютна система – форма організації міжнародних валютних відносин, що склалася на основі розвитку світового ринку і закріплена міждержавними угодами [10].

Валютна система – форма організації та регулювання валютних відносин, закріплена національним законодавством або міждержавними угодами. З економічної точки зору, валютна система є сукупністю валютно-економічних відносин, що історично склалися на основі інтернаціоналізації господарських зв'язків. Розрізняють національну, світову (міждержавну, міжнародну) і регіональну валютні системи [15].

Світова валютна система – це глобальна форма організації валютних відносин у рамках світового господарства, закріплена багатосторонніми міждержавними угодами і регульована міжнародними валютно-кредитними та фінансовими організаціями [16].

Світова валютна система – це інституційно-функціональна форма організації міжнародних валютно-фінансових відносин, яка склалася у ході еволюції світового господарства і юридично закріплена міждержавними домовленостями [17].

3. 3 позицій грошового обігу та порядку розрахунків. «Світова валютно-фінансова система – це історично сформований на базі розвитку товарного виробництва, грошового обігу і міжнародних економічних відносин порядок розрахунків між учасниками платіжного обороту з притаманною йому системою валютно-фінансових міжнародних установ (інституцій)» [18].

Міжнародна валютно-фінансова система – це сукупність грошових відносин, пов'язаних із формуванням і розподілом валютно-фінансових та кредитних фондів, використанням розрахункових і платіжних коштів у сфері міждержавних господарських зв'язків [19].

Узагальнюючи наведені означення поняття світової (міжнародної) валютної системи, слід констатувати, що за своєю сутністю вона є організаційною системою управління валютно-фінансовими відносинами між суб'єктами світового господарства. Суб'єктами світового господарства і, відповідно, глобальної валютної системи є: держави та інститути, що здійснюють регулювання валютних відносин на глобальному, регіональному і національному рівнях (міжнародні організації, а також уповноважені регіональні та національні органи управління, передусім центральні банки); суб'єкти господарської діяльності – юридичні особи (фінансові та нефінансові компанії – суб'єкти міжнародних економічних відносин), фізичні особи (домогосподарства). Об'єктом управління є співвідношення валют (валютний курс). При цьому валюта виконує

функції грошей як засіб платежу, обігу, накопичення (збереження), інвестування та одиниці виміру.

Механізм регулювання курсів валют слід розглядати в таких основних площинах: у сфері реалізації міжнародної, регіональної і національної політики, а також у сфері функціонування валютних ринків шляхом формування нормативно-правового забезпечення й застосування методів та інструментів прямого і непрямого регулювання.

Глобальна валютна система належить до складних систем, які характеризуються множинністю складових елементів, ієрархічністю, структурністю. Як будь-яка складна система вона має певні властивості (характерні особливості), а саме: [7, с. 54]

1. Цілісність, яка означає, що зміна будь-якого компонента системи впливає на інші компоненти і веде до зміни системи в цілому. Властивість цілісності системи не дозволяє дробити її на дрібніші системи, оскільки це призводить до втрати її емерджентних властивостей. Цілісність міжнародного співтовариства означає, що взаємодії в ньому набули системного характеру. Серйозні зрушення в одній частині планети неминуче мають відгомін в інших частинах, незалежно від волі, намірів учасників цих процесів. Сучасні міжнародні валютні відносини відрізняються від аналогічних відносин попереднього періоду. Міжнародні відносини розвиваються у широкому діапазоні глобальних і локальних сил, напрямів діяльності, складу учасників. Сучасне світове господарство характеризується насиченою структурою трансграничних зв'язків; міжнародні валютні відносини здійснюються в умовах нових інформаційних і комунікаційних технологій. Це несе особливі ризики, відкриває небувалі можливості, ставить фундаментальні проблеми. Зазначені зміни призвели не просто до цілісності світового господарства, що існувало й раніше, а до перетворення взаємозалежності його учасників на чинник повсякденності.

2. Складність структури, що передбачає переплетення кількох ієрархічних систем. Світова валютна система може бути розглянута як елемент вищого порядку, один із елементів світової економіки.

3. Інтегративність, яка припускає, що системі в цілому притаманні властивості, відсутні у її елементах. І навпаки, елементи можуть володіти властивостями, яких не має система у цілому.

4. Структурність. Глобальна валютна система є складною економічною системою, що складається з окремих елементів, які самі є системами з властивим тільки їм регулюванням.

5. Абстрактний характер опису систем. Це означає, що досліджувана система відрізняється від об'єкту спостереження. У цьому сенсі система має деякий рівень опису (абстракції або моделювання).

6. Цільова спрямованість. Міжнародна валютна система має певну мету свого розвитку та функціонування. Її основне завдання – забезпечувати валютну ліквідність (за допомогою золотих резервів, сировини, фінансових активів однієї країни, наднаціональних фінансових активів тощо), аби міжнародна торгівля – зокрема розрахунки в різних національних валютах – могла розвиватися вільно.

7. Функції. Можна виділити такі функції міжнародної валютної системи [20]: опосередкування міжнародних економічних зв'язків; забезпечення платіжно-розрахункового обороту в рамках світового господарства;

створення необхідних умов для нормального відтворювального процесу і безперервної реалізації вироблених товарів; регламентація та координування режимів національних валютних систем; уніфікація і стандартизація принципів валютних відносин; регулювання (виправлення реальних диспропорцій у платіжних балансах, що впливають на відносини між валютами); ліквідність (визначення резервних продуктів, форм їх створення та можливостей використання для покриття диспропорцій платіжних балансів); управління (контроль за компетенціями, зосередженнями в таких організаціях, як МВФ і центральні банки окремих країн та/або інтеграційні угруповання); погодження режиму валютного курсу.

8. Множинність цілей і багатовимірність критерію ефективності системи. Цілі та критерії підсистем можуть не збігатися між собою і загальними критеріями та цілями. Це визначається багатофункціональністю економічних, у тому числі валютних систем.

9. Динамічність процесів, що відбуваються в системах. Їх динаміка має різний характер; елементи систем змінюються у широких межах – від кардинальних до умовно-постійних змін.

10. Властивість системності (або урахування специфіки системного підходу), яка вимагає, щоб опис окремих підсистем не мав самостійного характеру, оскільки кожна підсистема описується з урахуванням її місця у всій системі; врахування нероздільності опису системи і середовища, в якому вона функціонує; компромісність варіантів, обраних для систем, з метою узгодження цілей і критеріїв функціонування. [2, с. 33].

11. Інституційність. Глобальна валютна система розвивається на основі певного порядку, що базується на нормах міжнародного публічного і приватного права, які регулюють відносини між державами, економічними об'єднаннями, юридичними та фізичними особами. Порядок окреслює принципи і межі, в яких функціонує система. Це законодавчі, договірні, регулятивні та інші настанови, що визначають умови функціонування системи. Інституційна структура валютної системи піддається регулюванню на національному, регіональному і міжнародному рівнях [15].

Особливість сучасної міжнародної валютної системи полягає в тому, що вона є системою з неформальним управлінням. Міждержавне валютне регулювання здійснюється на рівні МВФ і практично становить інституційну основу світової валютної системи, групи Світового банку, нарад урядів G20, неурядових організацій, зокрема Ради з фінансової стабільності тощо. Проте рішення міжнародних організацій ухвалюються зазвичай у формі резолюцій, що мають рекомендаційний характер. У системі міжнародних економічних відносин і на національному рівні було прийнято концепцію «м'якого права» (*soft law*). «М'яке право» означає регулювання, яке засноване не на юридичних нормах і правилах, встановлених законом та затверджених органами влади, а на добровільно прийнятих нормах і правилах, основними механізмами примушення до виконання яких служать суспільний осуд, загроза втрати репутації.

12. Проблемність. У глобальній валютній системі, як і в будь-якій складній системі, є проблеми, здатні викликати істотні, іноді катастрофічні, зміни у стані всієї системи.

Роберт Манделл, аналізуючи результати Бреттон-Вудсу, характеризує валютну систему як спільність

різних елементів, об'єднаних регулярною взаємодією відповідно до тієї чи іншої форми управління. Коли йдеться про міжнародну валютну систему, маються на увазі механізми, що регулюють взаємодію між країнами – учасниками міжнародних економічних відносин, і перш за все у сфері грошово-кредитних відносин, що використовуються ними на ринках валюти, капіталів і товарів. Валютну систему Р. Манделл розглядає як спосіб функціонування валютного порядку, що може бути жорстким, який не реагує на проблеми, що виникають у зв'язку із змінами системи. На його думку, якщо ми не здатні зробити розмежування між системою та порядком або відрізнити і виокремити проблеми системи від проблем порядку, то можна помилково відкинути уявлення про систему, яка виявляється не ефективною, або засудити порядок, створений під систему, що його переросла. За такої ситуації виникає дилема: чи укріплювати порядок і стримувати зміни в системі, чи модифікувати порядок відповідно до змін системи [21].

У результаті дослідження сформульовано авторське визначення світової валютної системи. Світова валютна система – це сукупність елементів різної природи, значення, політичних, економічних, правових, інституційних, функціональних, організаційних форм і механізмів у їх взаємодії, яка спрямована на захист інтересів суб'єктів різного статусу в національних, регіональних, міжнародних валютних відносинах, що склалася внаслідок об'єктивних політичних, економічних та інших реалій сучасного світу, а також суб'єктивних дій окремих центрів сили, і юридично закріплена в національних законодавствах, приватно- та публічно правових правочинах суб'єктів різного статусу і, передусім, у міждержавних договорах та статутних документах спеціалізованих міжнародних організацій.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, слід визнати правомірність використання терміну «глобальна валютна система» в умовах трансформації глобальної фінансової архітектури, а також поширення концептуальних положень щодо визначення сутності поняття «світове господарство» з позиції системного підходу і теорії систем. Глобальна валютна система є системою відкритою, складною, динамічною, стохастичною та ієрархічною, має характерні особливості. Відповідно до існуючих класифікацій складних систем глобальна валютна система є організаційною системою управління валютно-фінансовими відносинами між суб'єктами світового господарства.

Література

1. Неужели мы никогда не научимся? [Электронный ресурс] / Аналитические записки ЮНКТАД, № 5, декабрь 2008 г. – Режим доступа : <http://www.unctad.org>
2. Лавинский Г. В. Построение и функционирование сложных систем управления : учеб. пособ. / Г. В. Лавинский. – К. : Выща шк. Головное изд-во, 1989. – 336 с.
3. Бертуланфи Л. Общая теория систем: критический обзор / Л. Бертуланфи // Исследования по общей теории систем. – М. : Прогресс, 1969. – С. 23–82.
4. Hall A. D. A methodology for systems engineering / A.D. Hall. – Princeton, 1962. – 346 p.
5. Аокофф Р. Л. Планирование в больших экономических системах / Р. Л. Аокофф ; пер. с англ. – М. : Советское радио, 1972. – 224 с.
6. Афанасьев В. Г. Системность и общество / В. Г. Афанасьев. – М. : Политиздат, 1980. – 368 с.
7. Новокшонова Л. В. Мировое хозяйство : учеб. пособ. / Л. В. Новокшонова, Ю. В. Трифонов. – М. : Юристъ, 2000. – 312 с.

8. Ломакин В. К. Мировая экономика : учебник для вузов / В. К. Ломакин. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 735 с.
9. Ефременко И. Н. Роль Международного валютного фонда и Всемирного банка в международной финансовой архитектуре / И. Н. Ефременко // Финансовые исследования. – 2006. – № 12. – С. 19–25.
10. Характеристика валютной системы и ее элементов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://uaos.kiev.ua/59>
11. Луцишин З. О. Формування глобальної фінансової архітектури світового господарства : дис. ... д-ра екон. наук: 08.05.01 / Зоряна Орестівна Луцишин. – К., 2003. – 529 с.
12. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації : монографія / З. О. Луцишин. – К. : Друк, 2002. – 320 с.
13. Моисеев С. Р. Международные финансовые рынки и международные финансовые институты / С. Р. Моисеев. – М. : Московский международный институт эконометрики, информатики, финансов и права, 2003. – 245 с.
14. Иванов В. М. Деньги и кредит : курс лекцій / В. М. Иванов. – К. : МАУП, 1999 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://financial.com.ua/content/view/full/654/83/1/4/>

15. Понятие мировой валютной системы. Основные элементы мировой валютной системы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.economy-web.org/?p=258>
16. Мировая экономика : конспект лекцій [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://books.efaculty.kiev.ua/mek/2/g10/1.html>
17. Міжнародні фінанси : підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / О. І. Рогач, А. С. Філіпенко, Т. С. Шемет, Н. Д. Амалян, С. Я. Боринець, Б. А. Бузина, А. В. Буквич, І. В. Бураковський, Г. Б. Бурляй, В. А. Вергун. – К. : Либідь, 2003. – 784 с.
18. Беляев О. О., Бебело А. С. Політична економія : навч. посібник / О. О. Беляев, А. С. Бебело. – К. : КНЕУ, 2001. – 328 с.
19. Международная валютно-финансовая система [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://new-ekonomika.ru/>
20. Международная валютная система [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org>
21. Манделл Р. А. Эволюция международной валютной системы / Р. А. Манделл [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://vasilievaa.narod.ru/ptpu/9_1_00.htm

Стаття надійшла до редакції 3 квітня 2011 року

УДК 339.137.2

Я. В. Мельник,
аспірант кафедри міжнародної економіки і менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

НАРОЩУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА УМОВАХ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В СОТ

Стаття висвітлює ключові моменти конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах членства України в СОТ, перспективи та проблеми розвитку у глобальному економічному просторі.

Ключові слова: конкурентоспроможність, Світова організація торгівлі, конкуренція у глобальному економічному середовищі.

Я. В. Мельник
**НАРАЩИВАНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ
ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ НА УСЛОВИЯХ
ЧЛЕНСТВА УКРАИНЫ В ВТО**

Статья описывает ключевые моменты конкурентоспособности отечественных предприятий в условиях членства Украины во Всемирной торговой организации, перспективы и проблемы развития в глобальном экономическом пространстве.

Ключевые слова: конкурентоспособность, Всемирная организация торговли, конкуренция в глобальном экономическом пространстве.

Постановка проблеми. Враховуючи останні світові тенденції розвитку, постійне загострення конкуренції між суб'єктами господарювання, суттєві глобалізаційні процеси, можемо стверджувати, що більшість зовнішньоторговельних операцій здійснюється за умовами СОТ. З огляду на той факт, що Україна має значні запаси залізорудної сировини, виникає чимало проблем для конкурентів, багато з яких можуть втратити частки ринків. Гострим питанням для промисловців стало скасування ввізних тарифів, а також наслідки для промислових підприємств після лібералізації торговельної політики. Світова організація торгівлі є правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ), кот-

Y. V. Melnik
**RAISING OF THE COMPETITIVENESS
DOMESTICALLY PRODUCED GOODS ON TERMS
OF MEMBERSHIP IN WTO**

The article describes key moments of competitiveness of the domestic companies on conditions of Ukrainian membership in WTO, prospects and problems of development in global economic space.

Key words: competitiveness, World Trade Organization, competition in global economic space.

ра діяла ще від 1947 року. СОТ почала свою діяльність із 1 січня 1995 року й наразі налічує понад 150 країн світу. Ця організація регулює торговельно-політичні відносини між усіма учасниками на основі пакета угод Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів 1986–1994 рр. Ці угоди є правовою базою сучасної міжнародної торгівлі. За багатосторонніми торговельними угодами СОТ здійснюється приблизно 97% обсягів світової торгівлі товарами та послугами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання конкурентоспроможності вітчизняної продукції в умовах членства України в СОТ є вкрай актуальним. Досліджували його немало вчених як до вступу нашої